Sammanfattning

I denna departementspromemoria föreslås en ny lag om identifiering av barn som bedöms ha behov av stöd för att utveckla sina färdigheter i svenska språket. Identifieringen av vilka barn i regionen som inför skolgång bedöms vara i behov av sådant stöd ska göras av regionerna inom barnhälsovårdens verksamhet. Lagen omfattar barn som är folkbokförda i Sverige enligt folkbokföringslagen (1991:481), har ett annat modersmål än svenska och som inte har skolplikt enligt skollagen (2010:800). Regionerna ska informera den kommun där barnet är folkbokfört om att barnet har ett behov av stöd. Förslagen syftar till att dessa barn, inför sin skolgång, ska ges möjligheten att utveckla sina färdigheter i svenska språket.

Den nya lagen föreslås träda i kraft den dag regeringen bestämmer.

2 Utredningens uppdrag och arbete

2.1 Uppdraget

Den 9 februari 2026 beslutade Regeringskansliet (Socialdepartementet) att en utredare skulle bistå departementet med att ta fram förslag som syftar till att säkerställa att små barn har tillräckliga kunskaper i svenska språket och att vårdnadshavare vid behov ska erbjudas adekvat stöd för att stärka barnets kunskaper och utveckling i svenska språket (S2026/00223).

Av uppdragsbeskrivningen framgår att uppdraget har omfattat att analysera och lämna förslag på hur en obligatorisk screening av barns kunskaper i svenska språket kan utformas och genomföras inom barnhälsovårdens verksamhet eller, vid behov, genom samverkan med annan lämplig aktör, samt att analysera vilket stöd barnhälsovården behöver med anledning av dessa förslag och att lämna nödvändiga författningsförslag. Vidare har det ingått att analysera och lämna förslag på vilka skyldigheter som kan behöva införas för vårdnadshavare och regioner samt att överväga behovet av undantag från den obligatoriska screeningen.

Uppdraget har även omfattat att analysera vilket stöd som bör erbjudas vårdnadshavare och barn vid identifierade behov samt att redovisa behov av stärkt kompetens i den verksamhet som föreslås få uppgifter och förslagens administrativa konsekvenser för hälso- och sjukvården, det kommunala självstyret samt regeringens mål och delmål för integrationspolitiken och politiken mot utanförskap.

I uppdraget har vidare ingått att analysera förslagens förhållande till regeringsformen och hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) samt förslagens förenlighet med Europakonventionen, barnkonventionen och Sveriges internationella åtaganden i övrigt.

2.2 Avgränsningar

Av uppdragsbeskrivningen framgår att uppdraget endast omfattar offentliga vårdgivare eller privata vårdgivare som har avtal med regionen enligt 15 kap. 1 § hälso- och sjukvårdslagen. Uppdraget omfattar vidare endast barn som är folkbokförda i Sverige enligt folkbokföringslagen (1991:481).

Frågor om införande och omfattning av obligatorisk språkförskola har behandlats inom ramen för betänkandet Förutsättningar för en likvärdig och språkutvecklande förskola (SOU 2026:37) och behandlas därför inte vidare i denna utredning.

2.3 Utredningens arbete

Utredningsarbetet har huvudsakligen bestått i att sammanställa befintliga insatser för uppföljning av små barns språkutveckling samt relevanta språkstimulerande åtgärder, särskilt inom barnhälsovården och förskolan. Vidare har de rättsliga förutsättningarna för obligatorisk språkscreening analyserats.

Utredningen har beaktat myndighetsrapporter och aktuell forskning samt haft dialog med berörda aktörer och myndigheter. Synpunkter har inhämtats från Brottsförebyggande rådet, Diskrimineringsombudsmannen, Folkhälsomyndigheten, Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd, Statens beredning för medicinsk och social utvärdering, Statens skolverk, Socialstyrelsen och Inspektionen för vård och omsorg. Dialog har även förts med Barnombudsmannen, Sveriges Kommuner och Regioner samt företrädare för barnhälsovården, relevanta professioner och forskarsamhället.

Utredningen har hållit sig informerad om och beaktat andra relevanta utredningar och regeringsuppdrag, däribland Utredningen om en likvärdig förskola av god kvalitet med obligatorisk språkförskola (U 2024:04), uppdraget att ta fram ett nationellt hälsoprogram för barn och unga (S2023/02379), uppdraget att stödja och stimulera barnhälsovårdens förebyggande arbete med hembesöksprogram (S2023/01608) samt betänkandet Det handlar om oss – så bryter vi utanförskapet och bygger en starkare gemenskap (SOU 2025:76).

1 Förslag till lag om identifiering av barn som bedöms ha behov av stöd för att utveckla sina färdigheter i svenska språket

Härigenom föreskrivs följande.

Tillämpningsområde

1 § Denna lag ska tillämpas i regionernas verksamhet inom barnhälsovården vid identifiering av vilka barn som inför skolgång är i behov av stöd i utvecklingen av sina färdigheter i svenska språket.

Det som sägs i denna lag om en region gäller också

1. privata vårdgivare som har avtal med en region enligt 15 kap. 1 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), och
2. en kommun som inte ingår i en region.

2 § Lagen omfattar barn som

1. är folkbokförda i Sverige enligt folkbokföringslagen (1991:481),
2. har ett annat modersmål än svenska, och
3. inte har skolplikt enligt skollagen (2010:800).

Barnets bästa

3 § Vid åtgärder enligt denna lag ska i första hand det som bedöms vara barnets bästa beaktas.

Regionens ansvar

4 § Regionen ska inom barnhälsovårdens verksamhet identifiera vilka barn i regionen som inför skolgång är i behov av stöd i utvecklingen av sina färdigheter i svenska språket.

Regionen ska informera den kommun där barnet är folkbokfört om att barnet har ett behov av stöd i utvecklingen av sina färdigheter i svenska språket.

Genomförande och dokumentation

5 § Identifieringen av ett barns behov av stöd i utvecklingen av sina färdigheter i svenska språket ska

1. utföras av personal vid barnhälsovården med relevant kompetens, och
2. dokumenteras i barnets journal.

Regionens uppgiftsskyldighet

6 § En region ska lämna uppgifter till kommunen om ett barn vars behov av stöd har identifierats enligt 4 §, om uppgifterna behövs i kommunens verksamhet.

En uppgift ska inte lämnas ut om uppgiften omfattas av sekretess eller tystnadsplikt och övervägande skäl talar för att det intresse som sekretessen eller tystnadsplikten ska skydda har företräde framför intresset av att uppgiften lämnas ut.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.